

Overleg SDGs en vrije tijd (in kader SDG-pilootproject)

26 juni 2018

1 Doel overleg

Een coherent beleid voor duurzame ontwikkeling is enkel mogelijk als iedereen binnen de gemeente mee op de kar springt. Daartoe is het belangrijk dat elke gemeentelijke medewerker de link ziet tussen de SDGs en zijn/haar eigen beleidsdomein en vervolgens de SDGs actief mee opneemt in zijn/haar eigen werk. Daarom organiseren we voor onze 20 pilootgemeenten thematische overlegmomenten, waarvan vrije tijd de eerste is.

Het overleg heeft tot doel om een beter zicht te krijgen op het verband tussen de SDGs en vrije tijd: hoe zijn de SDGs gerelateerd aan vrije tijd en wat kan vrije tijd betekenen in de realisatie van deze doelstellingen? Het overleg heeft ook tot doel een beginnende invulling te geven aan een **duurzaam vrije tijdsbeleid in de toekomst:** wat houdt dit in; wat moeten we hiervoor doen en wat hebben we hiervoor nodig.

De powerpoint als introductie op het overleg is meegestuurd met het verslag.

2 Aantal algemene conclusies

- Core business van vrije tijd = een vitaal, dynamisch lokaal weefsel van mensen stimuleren, ondersteunen. Het gaat om zelfontplooiing en talenten ontwikkelen.
- Als sector vrije tijd zijn er een aantal SDGs waarop je meer positieve invloed kan uitoefenen, dit zijn bijvoorbeeld SDG 3, SDG 1 en 10, SDG 11 (infrastructuur en delen van ruimte) en SDG 16 (participatie en participatieverhoging). Via evenementen en activiteiten kan vrije tijd SDG 12 (verantwoorde consumptie en productie) sterk in rekening nemen.
- We moeten wel realistisch zijn over waar we als sector echt impact op kunnen hebben, los van andere actoren en factoren. Daarom is het ook belangrijk om te kijken naar de 'kleine' dingen; starten met kleine stappen zoals afval scheiden op kantoor of vacatures m/v/x
- Je kan reglementen gebruiken om verenigingen te stimuleren duurzame keuzes te maken.
- De structuur van je departement kan een remmer of versneller zijn om samen aan de SDGs te werken.
- We moeten ervoor zorgen dat we niet instrumenteel gaan werken. Vrije tijd moet zinvol blijven, dit is belangrijker dat tegemoet komen aan de SDGs an sich. Daarnaast is het wel degelijk belangrijk om de strategie van vrije tijd af te stemmen met de SDGs om zo meer gewicht te verwerven.
- Hoe organisatiedekkend zijn de SDGs? Past alles er wel onder? Moet alles eronder passen?

- Je hebt wel mandaat nodig voor ontwikkeling van een SDG-werking. Bv in Balen is MAT vertegenwoordigd in SDG-werkgroep; dit heeft geleid tot overtuiging dat SDGs goede inrijpoort en kapstok zijn.

Uitdagingen

- Goed de afweging maken: als je werkt aan 1 doelstelling, kan je namelijk ook in conflict raken met andere doelstellingen
- Verschillende kaders met elkaar verenigen, bv SDGs en kindvriendelijke stad. Er zijn namelijk nog zinvolle en bruikbare kaders waarmee je ook werkt aan duurzaamheid
- Is de financieel beheerder mee? Dit is nodig voor de vertaling naar BBC
- Samenwerking tussen clusters is haalbaar op projectniveau, maar lukt dat ook op duurzaamheidsniveau?
Risico dat clusterbenadering niet overstegen wordt; dit gaat ook om de clusterbenadering van duurzame ontwikkeling (5 P's)
- Hoe vertalen naar beleidsdoelstellingen? Verschillende opties: eigen doelstellingen aftoetsen aan SDGs versus SDGs gebruiken als kader waarbinnen je de stedelijke doelstellingen inpast

Kansen

- SDGs zijn een kans om duurzaamheid breder in te vullen dan ecologisch en op evenementen
- SDGs kunnen als hefboom worden gebruikt om transversaal te werken en gemeenschappelijke zaken te ontdekken. De SDGs maken het makkelijker om vanuit vrije tijd linken te maken naar andere beleidsdomeinen en anderzijds om vrije tijd mee op te nemen in andere beleidsdomeinen.
Noot: je moet je organisatie wel goed kennen. Kan je bv je leidinggevenden passeren om anderen te betrekken in je werk?

3 Waarom is het belangrijk dat de sector vrije tijd inzet op de SDGs?

- Het is nodig voor onze planeet; het is onze verantwoordelijkheid
- De dienst vrije heeft een groot netwerk, staat dicht bij de burger, heeft voeling met veel verenigingen, bereikt jong en oud => kan dus mee het verschil maken, o.a. door bij te dragen aan bewustmaking rond duurzaamheid. We moeten nu de reflex maken om vanuit de SDGs te denken.
- Voorbeeldfunctie
- Hefboom om transversaal te reflecteren en om samen te werken

4 SDGs en huidig beleid vrije tijd

Er is gewerkt met de [cirkeloefening](#).

SDG 1 – geen armoede

- UITpas (+ SDG 10); Instrument UitPas is middel voor drempelverlaging; dat systeem blijft aangewezen op persoonlijk contact in toeleiding
- Werken aan een tarievenbeleid
- Participatiedrempels wegwerken via Lokale netwerken mensen in armoede (SD 1, 3,5,10, 11, 16)

SDG 2 – geen honger

- Bij maaltijden onderwijs en kinderopvang rekening houden met korte keten en bio (+ SDG 12)

SDG 3 – goede gezondheid en welzijn

- Hoogstraten: livestreamproject van theatervoorstelling naar woonzorgcentrum (+ SDG 10)
- Sport i.s.m. welzijnsprojecten
- Serious games: plantrekkers (ondernemerschap stimuleren bij jeugd, mayor @ your town (participatie) no credit, game over ((schulden), #work: tewerkstelling (+ SDG 8, 9, 16)
- Bewegen op verwijzing van huisarts
- Bij recepties evenveel aandacht voor niet-alcoholische dranken als voor alcoholische dranken
- Acties gezonde voeding/drugspreventie met de jeugddienst/jeugdhuizen, gezonde voeding op kampen jeugdwerk
- Buurtsport (+ SDG 5, 10)

SDG 4 – Kwaliteitsvol onderwijs

- Dansvoorstelling voor scholen in recyclagepark (+ SDG 12)
- Aanbieden van uitgebreid deeltijds kunstonderwijs
- Inclusieve kinderopvang (+ SDG 1, 10)
- Ukelila kunsttruck
- Talentcoaches
- Welzijns- en vrijetijdsorganisaties ondersteunen kinderen op school in ontdekken van hun talenten en passies (A'REA, Kiel Antwerpen)
- Afstemmen kinderopvang en het vrijetijdsaanbod, open school, brede school, sport na school (+ SDG 10,11)
-

SDG 5 – Gendergelijkheid

- Bij praatpuntcafé en vrijetijdsbemiddelaar aandacht voor gender
- Vorming binnen elke stadsdienst over gendergelijkheid

SDG 6 – Schoon water en sanitair

SDG 7 – Betaalbare en duurzame energie

- Gebruik zonnepanelen
- Efficiënt energiegebruik en kijken naar hernieuwbare energiebronnen
- Ter beschikking stellen van daken vrije tijdsinfrastructuur voor energiecoöperatieve

SDG 8 – Eerlijk werk en economische groei

- Zij-instroomprojecten voor bepaalde doelgroepen in kinderopvang (+ SDG 10, 17)

SDG 9 – Industrie, innovatie en infrastructuur

- Inspelen op Vlaamse subsidies die inzetten op duurzame infrastructuur bv voor sport en cultuur (+ SDG 7, SDG 13, SDG 17)
- Duurzame renovatie van gebouwen = uitdaging
- Sint-Truiden: publiek-private samenwerking voor nieuw zwembad; proberen om erkend duurzaamheidslabel te halen (Breeam) (+ SDG 7, SDG 13, SDG 17)
- Gratis wifi in alle verhuurinfrastructuur

SDG 10 – Ongelijkheid verminderen

- Zie ook activiteiten bij geen armoede
- Netwerk vrije tijdsparticipatie en kortingen
- Buddyproject
- Eigen organisaties poort naar meer gemeenschapsvorming
- Fietslessen vluchtelingen, mogelijkheid aankoop fiets ism lokale handel (+SDG 8, 11)
- Theaterstuk met vluchtelingen (over thema vluchten)

SDG 11 – Duurzame steden en gemeenschappen

- Ruimte delen – bij toekennen subsidies hier rekening mee houden
- Herbestemming gebouwen
- Tijdelijk gebruik open ruimte, met kansen voor buurt
- Aankoop van elektrische fietsen en wagens
- Autodelen
- Landschapspark (Halle: duurzame studie van het stadcentrum rond de Zenne)
- Kindvriendelijke Stad
- Aanbod en het programma van het cc of gc weerspiegelt de lokale samenleving (+ SDG 16)
- Speelweefselbeleid voeren, bijv Gent of speelweefselkaart Sint-Niklaas
- Heraanleg speeltuin met aandacht voor de noden buurt, vb Leuven, samen met de buurt aanpakken inrichting/heraanleg/verfraaiing, wijkbudgetten

SDG 12 – Verantwoorde consumptie en productie

- Duurzaamheidsscan in aankoopbeleid
- Gebruik maken van drinkflessen ipv flessenwater (+ SDG 6)
- Duurzaamheid naar voor schuiven als speerpunt in het evenementenloket
- Verduurzamen zomerfestival, braderij, door in te zetten op openbaar vervoer, herbruikbare bekertjes, ...; bv via orgelsysteem (Diksmuide)

- Naast vlees ook vegetarische catering aanbieden
- 'duurzame' festivals voor groot publiek, inclusief sensibilisering (bv Genk on stage)
- Reglement evenementen en fuiven: rekening houden met toegankelijkheid en duurzaamheid (+ SDG 10)
- Buurttuintjes, spilvarken (buurtbewoners zorgen samen voor een buurtvarken (op een verloren stuk groen. Voeding met voedseloverschotten gezinnen/restaurants,... (+ SDG 3, 2, 11)
- Speeltheek, fietsenabonnement (meegroeifietsen ontlenen/binnenbrengen op lengtemaat van kinderen), andere deelsystemen

SDG 13 – Klimaatactie

- Ecosportief (+ SDG 6, 7, 11, 12, 15)

SDG 14 – Leven in het water

SDG 15 – Leven op het land

- Afbakenen van recreatienatuur en beschermde natuur

SDG 16 – Vrede, justitie en sterke publieke diensten

- Afsprakennota vrije tijdsparticipatie
- Samen de stad maken, bv via participatietrajecten, bruggenbouwers en stadsmakers zichtbaar maken en ondersteunen
- Duurzaamheid aan bod laten komen in programmatie Open Monumentendag
- Oostende i.h.k.v. OMD of kindvriendelijkheid in wijkverband nadenken over milieu, inrichting ruimte, bv project 'klein verhaal'
- Hervormen dienstverlening op basis van service design

SDG 17 – Partnerschap om doelstellingen te bereiken

- Vrije tijd betrekken in stedenband, bv Sint-Truiden
- Ondersteunen verenigingen om duurzame keuzes te maken bv via subsidiereglement
- Samenwerking met deeltijds kunstonderwijs
- Gent: pilootprojecten kinderopvang: mix van vrije tijd, cultuur, sport

5 Toekomstig duurzaam vrije tijdsbeleid

Vrije tijd kan mee inspelen op een aantal grote uitdagingen waar gemeenten voor staan, zoals vergrijzing; armoede; gemeenschapsvorming in een digitale wereld; en mobiliteitsproblemen. Dit kan ze bijvoorbeeld doen via:

- Armoede bespreekbaar maken
- Meer buurtgericht werken (bv vakantie-opvang lokaal regelen)
- Organiseren van digitale activiteiten waarbij je toch naar buiten moet komen (= gemeenschapsvorming bewaken in digitale samenleving)

- Duurzaam toerisme (bv samenwerken met lokale producenten – bv promoten van vakantie in eigen land)
- Delen van ruimte en patrimonium (bv groen gebruiken voor duurzame vrije tijd – potentieel in landelijke gemeentes)
- Antwoorden zoeken op vergrijzing en vereenzaming (bv door huisbezoeken of door samenwerking met lokale huisdokters, beweegcoaches, vrijetijdsbemiddelaars)

Een duurzame sector vrije tijd kan inhouden:

- Zuinig werken
bv afweging maken tussen internationale en lokale artiesten en gebruik maken van lokale producten
- Sectoroverschrijdend werken
bv UITpas breder maken dan enkel vrije tijd, naar onder meer onderwijs en sociale restaurants (mensen moeten maar 1 keer hun statuut aantonen)
- Faciliterend werken
bv actoren werkzaam rond duurzame ontwikkeling nog meer betrekken in activiteiten vrije tijd
- Een diverser publiek bereiken
bv via een doorgedreven prijspolitiek en via belang van kinderopvang
- Faciliteiten van vrije tijd zijn echte ontmoetingscentra en zijn gemakkelijk bereikbaar via duurzame vervoersmiddelen
- Inhoudelijk aanbod
Bv bieb: materiaal is voor iedereen aangekocht; digitalisering
- Personeel moet bewuster duurzaam handelen
- Vraag: hoe kunnen we de mensen nog meer bereiken en laten participeren?
Voorbeeld Evergem: medewerker aangeworven om projecten op poten te zetten, zoals een theaterproject met mensen in een psychiatrisch centrum. Hierbij speel je in op bestaande 'problematieken' en je boort nieuwe netwerken aan.

Werken met SDG op individueel niveau of clusterniveau? Interessant om cirkeloefening te maken in team of dienstverband. Tip: op clusterniveau strategische doelen maken; strategische doelstelling rond 5 pijlers met duidelijke link naar andere beleidsdomeinen maar op neutrale manier.

Idee: Magneetsysteem: op kaft van elk dossier een aantal SDGs bij dat project of die activiteit plaatsen

Randvoorwaarden:

- Budget en personeel
- Juiste niveaus meekrijgen i.f.v. inbedding
- Belangrijk wie BBC en MJP opmaakt
- Financieel directeur moet 'mee' zijn als je transversaal rond de SDGs wil werken

- Goede organisatiestructuur: momenteel lukt het projectmatig wel om intersectoraal te werken, maar structureel is dat moeilijker; de organisatie moet inhoudelijk en managementmatig volgen. Transversaal projectmanagement is een kans maar moet verworven worden ook in organisatorisch, financieel kader en politiek (bevoegdheid). (ideeën: centrale SDG-verantwoordelijke, schepen per SDG, ...)
- Hoe neem je organisatie mee in verhaal? Nood aan een gemeente-brede visie en betrokkenheid van beleids- en managementniveau; belangrijk is zaken concreet te maken en draagvlak te creëren (intern en extern); strategisch planner als brugfiguur
- Nood aan de juiste partnerschappen
- Initiatieven ontsluiten door ze te linken aan de SDGs
- Lokaal intern veel werk aan de winkel maar toch ook gelijktijdig 'extern' (bv adviesraden) transversale visie en werking ontwikkelen
- Belangrijk dat andere actoren ook duurzaam zijn en handelen, want als sector vrije tijd kan je ook maar een deel van het traject afleggen + soms ben je afhankelijk van andere actoren (bv voor catering, vliegtuigreizen, ...)
- Nood aan een mentaliteitswijziging, o.a. bij eigen personeel en bij de media